

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR**
V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 286 840 129, 130
E-mail: rezkova@soc.cas.cz

Pracovní a rodinné povinnosti - hodnocení pomoci zaměstnavatelů.

Zájem o zařízení pro péči o děti.

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2003, v03-04</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.52, EU.53</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 4. 2003</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>1067</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. 5. 2003</i>
<i>Kód tiskové informace:</i>	<i>EU30530</i>
<i>Výsledky zpracovala:</i>	<i>Miluše Rezková</i>

Ekonomicky aktivní respondenti (n=627) ve výzkumu sdělovali, zda na jejich pracovištích existují některé možnosti pro lepší skloubení pracovních a rodinných povinností, případně zda jejich zavedení hodnotí jako reálné¹ - viz tab. 1.

Ukazuje se, že ze sledovaných šesti forem je v současnosti tou nejrozšířenější zkrácený pracovní úvazek, který je zaveden na pracovištích 29 % respondentů. Dále asi pětina sdělila, že u nich existuje možnost volné pracovní doby (22 %) nebo sdílení pracovního místa s další osobou (21 %). Zhruba každý desátý uvedl, že lze pracovat z domova (11 %) a že zaměstnavatel poskytuje mimořádné pracovní volno (12 %). Možnost hlídání dětí na pracovišti nabízejí zaměstnavatelé dvěma procentům respondentů.

Z opatření, jež lze na pracovišti zavést, dotázaní nejčastěji označili poskytování mimořádného volna (31 %). Čtvrtina dotázaných takto vyhodnocuje možnost zaměstnávání na zkrácený pracovní úvazek (25 %) a sdílení pracovního místa s další osobou (25 %). Podle názoru 20 % dotázaných ekonomicky aktivních občanů by bylo reálné zavést volnou pracovní dobu. Jen menší část dotázaných považuje ale za možné zavedení práce z domova (13 %) a hlídání dětí na pracovišti (8 %).

V návaznosti na uvedené výsledky plyne, že dotázaní na svém pracovišti nejčastěji vylučují možnost hlídání dětí na pracovišti (83 %) a práce z domova (70 %). Podle více než poloviny respondentů nepřipadá v úvahu ani zavedení volné pracovní doby (53 %). Uskutečnění takových změn, jako je poskytování mimořádného pracovního volna, zkrácené pracovní úvazky a sdílení pracovního místa s další osobou, považují na pracovišti za nereálné více než dvě pětiny dotázaných.

¹ Otázka: "Která opatření na podporu harmonizace pracovních a rodinných povinností považujete ve vašem současném zaměstnání a na pozici, kde pracujete, za možné zavést a která jsou již na vašem pracovišti využívána?" Dále text v tabulce 1.

Tabulka 1: Ekonomicky aktivní respondenti o opatřeních k lepší harmonizaci pracovních a rodinných povinností (v %)

Opatření na pracovišti dotázaného :	existuje	je možné zavést	zavedení nepřipadá v úvahu	neví
Práce na zkrácený pracovní úvazek	29	25	41	5
Sdílení pracovního místa s další osobou (dohoda dvou osob)	21	25	44	10
Volná pracovní doba (zaměstnanec si ji určuje sám)	22	20	53	5
Práce z domova (např. na počítači)	11	13	70	6
Hlídní dětí na pracovišti	2	8	83	7
Mimořádné pracovní volno (např. několik dní v roce)	12	31	43	14

Poznámka: n= 627, 100 % v řádcích

Výzkum umožnil analýzu výpovědí a názorů respondentů podle sektoru, v němž pracují. Obecnější tendence se neprokázala, vyskytly se jen dílčí odlišnosti. Například *zavedení volné pracovní doby* častěji považovali za nereálné zaměstnaní ve státním či veřejném sektoru (uvedlo 60 %), než pracovníci firem soukromých nebo smíšených - zčásti soukromých, zčásti státních (kolem 50 %). Možnost volné pracovní doby na jejich pracovišti potvrdilo pouze 13 % pracovníků veřejného či státního sektoru, ale již asi čtvrtina pracovníků ostatních typů podniků.

Poskytování mimořádného pracovního volna je podle získaných výsledků obvyklejší ve smíšených firmách (21 %, jinde kolem 10 %). V ostatních typech podniků považují zavedení takové praxe častěji za nereálné (43 %, ve smíšených 35 %).

Další dotaz se týkal respondentů, kteří mají děti nebo plánují mít děti (n=841) a zjišťoval, které formy péče o ně využívali, respektive hodlají využívat².

Tabulka 2: Využití forem péče o děti - co respondent využíval/hodlá reálně využívat (v %)

jesle	30
mikrojesle	4
mateřská škola	89
mateřská centra	8
školní družiny	72
zájmové kroužky pro děti od 6 let	66
zájmové kroužky pro děti mladší 6 let	25
zásadní (každodenní nebo každotýdenní) výpomoc ze strany širší rodiny (např. prarodiče)	51
zásadní (každodenní nebo každotýdenní) výpomoc ze strany placené soukromé osoby	5
jinou formu	2

Poznámka: n= 841

² Otázka: „Kterou formu péče o děti jste využíval/a pro své děti (plánujete reálně využívat)? Vyberte všechny odpovědi, které pro Vás připadají v úvahu.“ - viz tab. 2.

Podle výsledků výzkumu představují nejfrekventovanější formu "mimorodičovské" péče o děti mateřské školy. Těm své děti svěřilo nebo hodlá svěřit 89 % dotázaných. Populární zůstávají také školní družiny, a to asi mezi třemi čtvrtinami dotázaných (72 %). Děti dvou třetin dotázaných navštěvovaly nebo zřejmě budou navštěvovat školní zájmové kroužky (66 %). Podstatnou pomoc ze strany širší rodiny měla možnost využít nebo doufá využít asi polovina dotázaných (51 %). Děti čtvrtiny dotázaných se zapojily, resp. pravděpodobně zapojí, do aktivit předškolních zájmových kroužků. Služby mateřských center, mikrojeslí nebo placených soukromých osob tvoří již méně častou formu péče o děti. Jsou prakticky nebo potenciálně využívány méně než deseti procenty respondentů.

Využití - resp. ochota využívat určitých typů péče o děti - se v některých případech odlišovalo v závislosti na životní úrovni, věku a vzdělání respondentů. Skupiny se špatnou životní úrovní inklinovaly ke službám jeslí. Lépe situovaní pak k zájmovým kroužkům pro děti předškolního i školního věku; ty současně poněkud více oslovuje možnost placené výpomoci s dětmi (7 %).

Obdobně se promítal vliv vzdělání, kdy se lidé s nižšími stupni vzdělání orientovali o něco častěji na jesle (33 %, vysokoškolsky vzdělání ve 28 %) a vysokoškolsky vzdělání na placenou výpomoc s dětmi (10 %, např. vyučení ve 4 %), na zájmové kroužky a školní družiny.

V závislosti na věku byly odpovědi variabilnější. Nasvědčují, že jesle pro své děti vyhledávala větší měrou než ostatní častěji generace 45 - 59letých (39 %) a že mateřské školy navštěvovaly či navštěvují děti téměř všech rodičů z generace 30 - 44 let (94 %). Na mikrojesle a na zájmové kroužky pro své předškolní děti se hodlají zaměřit lidé mladší 20 let (15 %). Rovněž mateřská centra preferují nebo plánují pro své děti využít spíše mladší věkové skupiny do 29 let. S podstatnou výpomocí rodičů počítají, resp. ji využívají, 20 - 29letí respondenti (66 %).